

ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Ιδρυτικό μέλος του
Συμβουλίου Επαγγελματικών Ενώσεων της
Διεθνούς Ένωσης για τη
Μουσική Εκπαίδευση (ISME)
Πρ. Κορομηλά 51, TK 54622, Θεσσαλονίκη.

email: info@eeme.gr
Web site: <http://www.eeme.gr>

ΜΟΥΣΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ
Ετήσια Επιστημονική Έκδοση της
Ελληνικής Ένωσης για τη
Μουσική Εκπαίδευση
ISSN 17901618
Τεύχος 22, 2024

Διευθυντές Σύνταξης
Ζωή Διονυσίου, Θεοχάρης Ράπτης

Επεξεργασία-σελιδοποίηση:
Μίτσου Ακογιούνογλου

Εξώφυλλο
Χρήστος Μητσάκης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ολυμπία Αγαλιανού
Μίτσου Ακογιούνογλου
Πολύβιος Ανδρούτσος
Μαρία Βαρβαρίγου
Πέτρος Βούβαρης
Δημήτρης Γιάννου
Ζωή Διονυσίου
Κωνσταντίνα Δογάνη
Νίκος Ζαφρανάς
Jere Humphreys
Νίκος Θεοδωρίδης
Παναγιώτης Κανελλόπουλος
Λευκοθέα Καρτασιδου
Μαίη Κοκκίδου
Δήμητρα Κόνιαρη
Γιάννης Μυράλης
Νατάσα Οικονομίδου-Σταύρου
Ιουλία Παπαγεώργη
Θεοχάρης Ράπτης
Λήδα Στάμου
Γεωργία Τσερπέ
Νικόλας Τσαφταρίδης
Κώστας Τσουγκρας
Graham Welch
Αθηνά Φυτίκα
Σμαράγδα Χρυσοστόμου

Εκτύπωση: **COPYCITY**, Ν. Κ. Επισκόπου 7, Θεσσαλονίκη - www.copycity.gr

Τιμή τεύχους: 15 €

Το τεύχος εκδίδεται και διανέμεται δωρεάν στα μέλη της Ε.Ε.Μ.Ε. Η συνδρομή για βιβλιοθήκες και οργανισμούς είναι 30€ για ένα αντίτυπο κάθε τεύχους και 45€ για δύο αντίτυπα κάθε τεύχους. Όλα τα παλαιότερα τεύχη των Μουσικοπαιδαγωγικών διατίθενται από την Ε.Ε.Μ.Ε. Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας: info@eeme.gr ή επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της Ε.Ε.Μ.Ε.

*Τα ευπρόσδεκτα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.
Απαγορεύεται η ανατύπωση και κάθε είδους χρησιμοποίηση του
υλικού του περιοδικού χωρίς τη γραπτή έγκριση της
Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση*

© Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση

MUSICAL PEDAGOGICS

Annual Scientific Edition of the
Greek Society for Music Education,
Vol. 22, 2024

MUSICAL PEDAGOGICS

ISME National Affiliate

7 Ermou Str., 54625, Thessaloniki.

Tel. / Fax: +30 2310 858658

email: info@eeme.gr

Web site: <http://www.eeme.gr>

MUSICAL PEDAGOGICS

*Annual Scientific Edition of the
Greek Society for Music Education*

ISSN 17901618

Vol. 22, 2024

Editors

Zoe Dionyssiou, Theocharis Raptis

DTP

Mitsi Akoyunoglou

Cover Design

Christos Mitsakis

SCIENTIFIC COMMITTEE - REVIEW PANEL

Olympia Agalianou

Mitsi Akoyunoglou

Polyvios Androutsos

Smaragda Chrysostomou

Zoe Dionyssiou

Konstantina Dogani

Athina Fytika

Jere Humphreys

Panayotis Kanellopoulos

Leftothea Kartasidou

May Kokkidou

Dimitra Koniari

Yannis Myralis

Natasa Oikonomidou-Stavrou

Ioulia Papageorgi

Theocharis Raptis

Lelouda Stamou

Georgia Tserpe

Nicholas Tsafaridis

Costas Tsougras

Nikos Theodoridis

Maria Varvarigou

Petros Vouvaris

Demetre Yannou

Graham Welch

Nikos Zafranias

Musical Pedagogics is published yearly and distributed free
to all members of the Greek Society for Music Education.

The authors are responsible for the English texts.

Price: 15 €

© Greek Society for Music Education

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα των διευθυντών σύνταξης	4
Ευπραξία Φαρμάκη, Μίτση Ακογιούνου: Το ομαδικό τραγούδι σε Καταστήματα Κράτησης: Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση	7
Νικόλας Αργυρού, Μαρία Παπαζαχαρίου-Χριστοφόρου: Η διερεύνηση της μουσικής ταυτότητας μαθητή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο: Μελέτη περίπτωσης	30
Άντρη Χατζηευαγγέλου: Απόψεις και εμπειρίες εκπαιδευτικών και μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου για την Διαπολιτισμική Μουσική Εκπαίδευση	59
Σοφία Δουκλιά, Ειρήνη Σκοπελίτη: Mozart Effect: Επιστημονικό φαινόμενο ή επιστημονικός μύθος; Η επίδρασή του στις εκτελεστικές λειτουργίες εργαζόμενης μνήμης και αναστολής παιδιών προσχολικής ηλικίας	81
Μαρίνα Μίντζα: Η χρήση των μουσικών σωλήνων Boomwhackers στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης στο ελληνικό σχολείο: μία ποιοτική έρευνα με εκπαιδευτικούς μουσικής στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση	100

CONTENTS

Editorial	4
Efpraxia Farmaki, Mitsi Akoyunoglou: Group Singing in Detention Centers: A Literature Review	7
Nikolas Argyrou, Maria Papazachariou-Christoforou: Exploring the musical identity of a high school student in Cyprus: A case study	30
Andri Hadjievangelou: Views and experiences of teachers and students of Secondary Education in Cyprus on Intercultural Music Education	59
Sofia Doukklia, Irini Skopeliti: Mozart Effect: Scientific phenomenon or scientific myth? Its influence on preschool students' executive functions of working memory and inhibition	81
Marina Mintza: The use of musical tubes Boomwhackers in the context of formal education in Greek school: a qualitative research with music teachers in primary and secondary education	100

Σημείωμα των διευθυντών σύνταξης

Αγαπητές αναγνώστριες, αγαπητοί αναγνώστες των Μουσικοπαιδαγωγικών,

Σας καλωσορίζουμε στο 22ο τεύχος του περιοδικού μας, σε μια περίοδο που ποικίλες προκλήσεις και συγκρούσεις αναδύονται σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που όλα επηρεάζονται από τους πολέμους, την κλιματική κρίση, τις μετακινήσεις πληθυσμών και τις προκλήσεις που σχετίζονται με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, ο ρόλος της μουσικής αγωγής μοιάζει να γίνεται ακόμη πιο πολύπλευρος και να αγγίζει πολλούς και διαφορετικούς χώρους με ποικίλους τρόπους. Σε αντιστοιχία με αυτή την πραγματικότητα, τα πολύ ενδιαφέροντα άρθρα που φιλοξενεί το 22ο τεύχος των Μουσικοπαιδαγωγικών αγγίζουν ποικίλες θεματικές, όπως: μουσική σε καταστάματα κράτησης, διαπολιτισμική μουσική εκπαίδευση, μουσικές ταυτότητες στην εφηβεία, η επίδραση της μουσικής σε παιδιά προσχολικής ηλικίας, η χρήση των μουσικών σωλήνων στο μάθημα της μουσικής. Το κύριο χαρακτηριστικό είναι για άλλη μια φορά η ευρύτατη γκάμα των ενδιαφερόντων των ερευνητών στον χώρο της Μουσικής Παιδαγωγικής.

Στο πρώτο άρθρο του τεύχους με τίτλο **«Το ομαδικό τραγούδι σε Καταστήματα Κράτησης: Μια βιβλιογραφική ανασκόπηση»**, η Ευπραξία Φαρμάκη και η Μίτση Ακογιούνογλου επιχειρούν να παρουσιάσουν με τρόπο συστηματικό τα πορίσματα των ερευνών για τη σημασία του ομαδικού τραγουδιού σε Καταστήματα Κράτησης σε διάφορες χώρες, αλλά και στην Ελλάδα. Από τη βιβλιογραφική επισκόπηση προκύπτει ότι το ομαδικό τραγούδι σε καταστήματα κράτησης έχει μια ιστορία αρκετών δεκαετιών, κυρίως στις ΗΠΑ και σε κάποιες ευρωπαϊκές χώρες. Αρχικά υπήρχε μια έντονη θρησκευτική διάσταση στις δράσεις αυτές, ενώ σταδιακά άρχισε να αναδεικνύεται μια πιο ανθρωπιστική προσέγγιση, που παράλληλα θα προετοιμάζε το έδαφος και για τη μελλοντική ζωή των ατόμων που τελούν υπό κράτηση, εκτός των Καταστημάτων Κράτησης. Από τις έρευνες φαίνεται ότι τα αποτελέσματα του ομαδικού τραγουδιού είναι σημαντικά τόσο για τις/τους συμμετέχουσες/οντες, όσο και για την ευρύτερη κοινότητα, ενώ παράλληλα τίθενται και οι βάσεις για τη μελλοντική επανένταξη των ατόμων που βρίσκονται υπό κράτηση στην κοινότητα. Γίνεται επίσης αναφορά στις δυσκολίες και τις προκλήσεις που εμπεριέχει το όλο εγχείρημα, αλλά και στην ανυπαρξία αντίστοιχων συστηματικών προγραμμάτων και σχετικών ερευνών στη χώρα μας.

Στη συνέχεια ακολουθούν δύο άρθρα με αναφορά στη μουσική εκπαίδευση στην Κύπρο. Το πρώτο άρθρο με τίτλο **«Η διερεύνηση της μουσικής ταυτότητας μαθητή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο: Μελέτη περίπτωσης»** του Νικόλα Αργυρού και της Μαρία Παπαζαχαρίου-Χριστοφόρου, μελετά τη διαμόρφωση της μουσικής ταυτότητας ενός εφήβου μουσικού στην Κύπρο, με ιδιαίτερη έμφαση στα ποικίλα μουσικά και ταυτοχρόνως κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα στα οποία εντάσσεται. Μέσα από συνέντευξη αναδύθηκαν τα βιώματα, οι στάσεις και οι πεποιθήσεις του μαθητή για τη μουσική, αλλά και για γενικότερα ζητήματα. Φάνηκε μάλιστα ότι αυτή η

συμμετοχή του σε διαφορετικά μουσικά περιβάλλοντα, τυπικά ή άτυπα, καθόριζε και σε ένα πιο πρακτικό επίπεδο ακόμη και τις μουσικές πρακτικές που κάθε φορά υιοθετούσε.

Ακολουθεί ένα ακόμη άρθρο για τη μουσική ζωή στην Κύπρο από την Άντρη Χατζηευαγγέλου με τίτλο **«Απόψεις και εμπειρίες εκπαιδευτικών και μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου για την Διαπολιτισμική Μουσική Εκπαίδευση»**. Στο άρθρο διερευνώνται οι απόψεις εκπαιδευτικών και μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και μιας υπεύθυνης του αρμόδιου υπουργείου στην Κύπρο, σχετικά με τη Διαπολιτισμική Μουσική Εκπαίδευση και την Παιδαγωγική των Μουσικών του Κόσμου. Μέσα από τις συνεντεύξεις και την ανάλυση των δεδομένων αναδείχθηκαν οι δυσκολίες και τα προβλήματα που προκύπτουν, καθώς και οι ανάγκες και οι αλλαγές που θεωρούνται από τις/τους συμμετέχουσες/οντες απαραίτητες. Ίσως ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία που προκύπτουν είναι ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες μουσικές κουλτούρες από άλλες περιοχές του πλανήτη, καθώς αυτές σίγουρα βρίσκονται πιο κοντά στα ενδιαφέροντα των παιδιών.

Στο επόμενο άρθρο με τίτλο **«Mozart Effect: Επιστημονικό φαινόμενο ή επιστημονικός μύθος; Η επίδρασή του στις εκτελεστικές λειτουργίες εργαζόμενης μνήμης και αναστολής παιδιών προσχολικής ηλικίας»** των Σοφία Δουκλιά και Ειρήνη Σκοπελίτη εξετάζεται το λεγόμενο Mozart Effect, το οποίο έχει απασχολήσει αρκετά την κοινή γνώμη και ιδιαίτερα τους γονείς και εκπαιδευτικούς μουσικής. Το άρθρο παρουσιάζει μια έρευνα με παιδιά προσχολικής ηλικίας στην Ελλάδα. Από την έρευνα και από τις συγκρίσεις με την ομάδα ελέγχου δεν φαίνεται να επιβεβαιώνεται η θετική επίδραση από την ακρόαση μουσικής του Mozart στα παιδιά, ωστόσο φαίνεται ότι γενικότερα η μουσική ακρόαση μπορεί να ενισχύσει διάφορες γνωστικές δεξιότητες των παιδιών. Για ασφαλέστερα συμπεράσματα απαιτείται περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερο δείγμα παιδιών.

Στο πέμπτο άρθρο του τεύχους η Μαρίνα Μίντζα παρουσιάζει τη μελέτη **«Η χρήση των μουσικών σωλήνων Boomwhackers στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης στο ελληνικό σχολείο: μία ποιοτική έρευνα με εκπαιδευτικούς μουσικής στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση»**. Το άρθρο διερευνά τρόπους με τους οποίους εντάσσουν οι εκπαιδευτικοί μουσικής τους μουσικούς σωλήνες στο μάθημα της μουσικής, τις πρακτικές χρήσης τους και τους λόγους για τους οποίους τους χρησιμοποιούν. Οι ηχητικοί σωλήνες αποδεικνύονται πολύ χρήσιμο όργανο για μια δημιουργική και βιωματική μουσική εκπαίδευση, καθώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να τονίσουν τον ρυθμό, τη μελωδία και την αρμονία της μουσικής, ενώ ταυτόχρονα καλλιεργούν τη συνεργασία και ομαδικότητα κατά τη μουσική εκτέλεση.

Τελειώνοντας αυτή την εισαγωγή στο παρόν τεύχος, θα θέλαμε να σας υπενθυμίσουμε τη δυνατότητα δημοσίευσης άρθρων στα Μουσικοπαιδαγωγικά και στην αγγλική γλώσσα με τα κριτήρια που αναγράφονται στις Πληροφορίες για την αποστολή άρθρων και βρίσκονται στην τελευταία σελίδα του περιοδικού.

Επίσης σας γνωστοποιούμε την επικείμενη διοργάνωση του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου της Ε.Ε.Μ.Ε. με τίτλο **«Μουσική διδασκαλία-μάθηση σε ποικίλα περιβάλλοντα: λειτουργίες, αξίες, αναστοχασμοί»**, που θα πραγματοποιηθεί στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο στην Κέρκυρα μεταξύ 31 Οκτωβρίου - 2 Νοεμβρίου 2025 και αποτελεί μία ευκαιρία για δια ζώσης επικοινωνία και εποικοδομητική ανταλλαγή απόψεων.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση του τεύχους.

Οι διευθυντές σύνταξης του περιοδικού Μουσικοπαιδαγωγικά
Ζωή Διονυσίου & Θεοχάρης Ράπτης

Δεκέμβριος 2024